

УДК 351.811

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.62>

ЦІЛЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ: ВИХІДНІ ЗАСАДИ

Молчанов Р.Ю.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного права і процесу
Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Молчанов Р.Ю. Цілеформування державної ювенальної політики: вихідні засади.

У статті досліджуються теоретичні та практичні основи формування державної ювенальної політики. Зокрема, розглядаються вихідні засади, на яких повинна базуватися ефективна ювенальна політика, зокрема принципи прав людини, соціальної справедливості, превентивного підходу та інтердисциплінарного підходу. Автор аналізує роль державних інститутів у забезпеченні прав дітей, а також взаємодію між різними рівнями влади та громадськими організаціями. Підкреслюється важливість інтеграції соціальних, правових і психологічних аспектів у процес розробки ювенальної політики, а також її адаптація до змінюваних соціокультурних умов. Висвітлено також ключові виклики та перспективи, які постають перед державою у контексті захисту прав дітей та профілактики правопорушень серед неповнолітніх.

Також обговорюється значення міжвідомчої та міжсекторальної співпраці для реалізації ювенальної політики. Акцентовано увагу на необхідності комплексного підходу до проблеми, що включає взаємодію органів соціального захисту, освіти, охорони здоров'я, правоохоронних органів та органів юстиції. Автор пропонує бачення моделі державної ювенальної політики, яка спрямована не лише на покарання правопорушників, але й на створення сприятливих умов для їх реабілітації та соціальної адаптації. Розглянуто також питання забезпечення доступу дітей до необхідних соціальних послуг, зокрема у сфері психосоціальної підтримки та освіти.

Важливим аспектом статті є визначення пріоритетних напрямків для розвитку ювенальної політики, серед яких – покращення законодавчої бази, модернізація системи виховання та підтримки дітей, вдосконалення профілактичних заходів для попередження правопорушень серед неповнолітніх. Крім того, автор наголошує на необхідності постійної оцінки ефективності державної ювенальної політики та адаптації її до змін у суспільстві, зокрема врахуванням новітніх підходів у галузі психології, соціології та педагогіки.

Стаття надає важливі рекомендації для фахівців у сфері ювенальної юстиції, соціальних працівників, педагогів та представників державних органів, які працюють із дітьми та підлітками, що перебувають у складних життєвих ситуаціях.

Ключові слова: дитина, державна ювенальна політика, дослідження, актуалізація.

Molchanov R.Y. Purpose of forming the state juvenile policy: weekend basis.

The article examines the theoretical and practical foundations of the formation of state juvenile policy. In particular, the initial principles on which an effective juvenile policy should be based are considered, in particular the principles of human rights, social justice, a preventive approach and an interdisciplinary approach. The author analyzes the role of state institutions in ensuring children's rights, as well as the interaction between different levels of government and public organizations. The importance of integrating social, legal and psychological aspects into the process of developing juvenile policy, as well as its adaptation to changing socio-cultural conditions, is emphasized. The key challenges and prospects facing the state in the context of protecting children's rights and preventing juvenile delinquency are also highlighted.

The importance of interagency and intersectoral cooperation for the implementation of juvenile policy is also discussed. The emphasis is placed on the need for a comprehensive approach to the problem, which includes the interaction of social protection bodies, education, healthcare, law enforcement bodies

and justice bodies. The author proposes a vision of a model of state juvenile policy, which is aimed not only at punishing offenders, but also at creating favorable conditions for their rehabilitation and social adaptation. The issue of ensuring children's access to necessary social services, in particular in the field of psychosocial support and education, is also considered.

An important aspect of the article is the identification of priority areas for the development of juvenile policy, including improving the legislative framework, modernizing the system of upbringing and support for children, and improving preventive measures to prevent delinquency among minors. In addition, the author emphasizes the need for constant assessment of the effectiveness of state juvenile policy and its adaptation to changes in society, in particular by taking into account the latest approaches in the field of psychology, sociology, and pedagogy.

The article provides important recommendations for specialists in the field of juvenile justice, social workers, teachers, and representatives of state bodies who work with children and adolescents in difficult life situations.

Key words: child, public juvenile policy, research, actualization.

Постановка проблеми. Одним з найважливіших завдань України як демократичної правової держави є забезпечення прав людини. Особливо це стосується найнезахищеної категорії населення – дітей. Адже дитина – це маленька людина, найбільш вразлива і майже повністю залежна від дорослих. Будь-яка дитина потребує всебічної уваги з боку родини, держави, з боку усього суспільства. Недостатня турбота і допомога призводить до негативного, деструктивного формування особистості дитини, яка є основою добробуту нації.

В Україні згідно з чинним законодавством кожна дитина має право на любов і піклування, відпочинок та дозвілля, медичну допомогу, освіту. Держава захищає дитину, зокрема вона надає їй захист через міжнародні акти та різноманітні акти національного законодавства.

Мета публікації полягає в проведенні ґрунтовного наукового дослідження засад цілеформування державної ювенальної політики.

Серед **завдань** наукової статті слід виокремити: 1) здійснити поверхневий аналіз підходів до визначення «політики», як правової категорії; 2) встановлення кола науковців, у роботах яких приділялася увага питанням загальних засад захисту прав дитини в Україні та за її межами; 3) виділити основні завдання державної ювенальної політики.

Стан опрацювання проблематики. Проблемність розвитку теми ювенальної юстиції в українській науці пов'язана і багато в чому обумовлена особливостями історичного шляху формування України.

У радянський період особлива увага приділялася з'ясуванню причин і умов, що сприяють росту злочинності неповнолітніх в СРСР. Цими проблемами займалися В.В. Верин і М.А. Карманов, Н.А. Горшенєва і Г.М. Мінковський. Питання реабілітації та виховання неповнолітніх правопорушників в Радянському Союзі аналізували Ю.М. Антонян, К.М. Бейсебаєв, Н.І. Крюкова і Л.А. Рябіс, А.М. Беякова, Д.С. Карєв і В.С. Орлов, К.Є. Ігошев.

Проблема охорони дитинства та захисту прав дітей в сучасній українській юриспруденції опрацьовується в основному представниками наук цивільно-правового (Л.М. Зілковська, О.І. Карпенко, Л.В. Кулачок) та кримінально-правового (В.М. Бурдін, Є.М. Гідулянова, Т.О. Гончар, А.Є. Голубов, В.В. Вітвіцька, М.Г. Заславська та ін.) циклів. Окремі праці присвячені особливостям адміністративної відповідальності неповнолітніх та їх батьків (О.В. Горбач, Я.М. Квітка, Ю.І. Ковальчук, С.Г. Романчук), трудовим правовідносинам за участю дітей (О.С. Реус), імплементації міжнародного ювенального права (О.І. Вінгловська, Мохаммад Аль Нсур).

Варто виділити коло науковців, що вивчають проблемами реалізації державної політики в галузі права: державна митна політика (Примаченко Д.В.), державна антикорупційна політика (Алфьоров С.М., Заброта Д.Г.), реалізація державної політики в сфері безпеки дорожнього руху (Гуржій Т.О.), та ін.

Виклад основного матеріалу. Первинною детермінантою та головною запорукою ефективності державної політики в будь-якій галузі економіки або сфері суспільного життя є цілеформування, тобто окреслення головної мети та зумовлених нею завдань. Без чіткої постановки цілей галузевої політики годі й мріяти про її ефективність. Відсутність стратегічних орієнтирів унеможливорює системний підхід до визначення принципів, форм і методів галузевого управління, меж компетенції владних суб'єктів, перспектив розвитку відповідної галузі та її окремих інститу-

тів. Безцільність політики (як загальнодержавної, так і галузевої чи інституціональної) неодмінно зумовлює її непослідовність, непередбачуваність та безплідність. Політика – це управління державою шляхом визначення її завдань..., цей вислів тим більш слушний, коли йдеться про політику вітчизняну. Як давно вже зазначено, остання існує не відповідно, а скоріше всупереч різноманітним науковим догматам та закономірностям соціально-економічного розвитку. Ось і державна ювенальна політика здійснюється майже два десятки років, хоча її головні цілі досі не визначені. Мета й завдання інституціональної політики так і не знайшли відображення в законодавстві. Не сформульовані вони й у підзаконних нормативно-правових актах: програмних, установчих, розпорядчих та ін.

Уявлення про засади державної ювенальної політики можна сформувати хіба що на основі аналізу розрізнених концептуальних документів, яких останнім часом приймається доволі багато, а реалізується вкрай мало. Так, наприклад, Концепція реформування кримінальної юстиції України, затверджена Указом Президента України № 311/2008 від 15 лютого 2008 року ставить на меті: побудову в Україні повноцінної системи кримінальної юстиції відносно неповнолітніх, здатної забезпечити законність, обґрунтованість і ефективність кожного рішення відносно дитини, що конфліктує із законом, спрямованої на перевиховання і подальшу соціальну підтримку.

До речі, в тексті Концепції приведені наступні статистичні дані: станом на 1 січня поточного року в Україні в установах пенітенціарної системи перебували 1432 неповнолітніх, з них понад половина була засуджена до позбавлення волі на терміни від 3 до 5 років; 58,3% раніше притягувалися до кримінальної відповідальності, не пов'язаної з позбавленням волі; чверть цих дітей до засудження не вчилися і не працювали [1]. Інша концепція (а точніше, її проект) – Концепція розвитку ювенальної юстиції в Україні, розроблена апаратом Президента України й винесена на громадське обговорення наприкінці березня 2010 р., серед основних програмних цілей передбачає визначення ефективних механізмів, спрямованих на поліпшення національного законодавства у сфері захисту прав дітей шляхом приведення його до міжнародних та європейських стандартів, удосконалення превентивної та профілактичної роботи з метою запобігання вчиненню дітьми злочинів та інших правопорушень, створення ефективної системи реабілітації неповнолітніх правопорушників для їх ресоціалізації та соціальної реінтеграції [2, с. 190–194].

Звісно, жодна концепція галузевого чи інституціонального розвитку (та й усі вони взяті разом) не дозволить з максимальною повнотою і вичерпністю окреслити спектр цілей/завдань, на досягнення/вирішення яких скеровується відповідний напрям державної політики. По-перше, концепція – це лише генеральний задум, що не має належного ступеня конкретизації та обов'язковості. По-друге, як показує практика, прийняття концепції та її втілення в життя – дві великі різниці. Інколи навіть стадія розроблення відповідної цільової програми стає нездоланим бар'єром, не говорячи вже про практичну сторону справи. Отже, якщо концептуальні документи й дають якість уявлення про інтенцію державної політики, то дуже фрагментарне й орієнтовне. Це добре видно й з наведених прикладів. Жодна з існуючих концепцій не охоплює питань гарантування безпеки дітей (до речі, найчисельнішої та наймеш захищеної категорії суспільства), запобігання деліктності, безпеки, євроінтеграції та ін.

Отже, для того, щоб мета державної ювенальної політики являла собою не декларацію, а фундаментальний імператив, для того, щоб завдання інституціональної політики сприймалися як об'єктивна суспільна потреба та спонукальний чинник, у край важливе їх нормативне, передусім, законодавче закріплення. У зв'язку із цим закономірно виникають питання: на яких засадах мають ґрунтуватися відповідні законодавчі положення? Чим саме слід керуватись при визначенні політичних цілей у сфері захисту прав дітей? За відповідями потрібно звернутись до теорії державного управління. Як підпункти галузевого цілеформування представники цієї науки виділяють: а) визначення та взяття за основу загальних завдань державної політики у відповідній сфері суспільного буття; б) їх конкретизацію з урахуванням галузевої (інституціональної) специфіки, проблематики, закономірностей, тенденцій розвитку [3].

Згідно із цим постулатом основою та, водночас, джерелом і детермінантою політичного цілеформування в сфері захисту прав дітей має вважатися комплекс завдань державної політики національної безпеки (будучи складовою національної безпеки, захист прав дітей завжди гарантується на підставі та в межах її вихідних засад: цілей, принципів, інтересів тощо).

Цілі-завдання державної політики національної безпеки окреслені в Законі України «Про основи національної безпеки України». Відповідно до ст. 8 (абз. 1) названого закону діяльність

усіх органів влади має буди спрямована на: прогнозування, своєчасне виявлення, запобігання та нейтралізацію зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці; захист суверенітету і територіальної цілісності України; піднесення економіки країни; гарантування особистої безпеки, конституційних прав і свобод людини та громадянина; викорінення злочинності; удосконалення системи державної влади; зміцнення законності та правопорядку; збереження соціально-політичної стабільності в суспільстві; зміцнення позицій України у світі; підтримання на належному рівні її оборонного потенціалу та обороноздатності; радикальне поліпшення екологічної ситуації. Ці завдання відображають основні функції держави у сфері національної безпеки, утворюють ядро політики національної безпеки, як основи захисту життєво важливих інтересів людини та громадянина, суспільства і держави. Усі інші цілі та стратегії (йдеться про галузевий та інституціональний аспекти національної безпеки) є похідними від них, прямо чи опосередковано визначаються ними, формуються на їх основі, з їх урахуванням.

Екстраполяція завдань державної політики національної безпеки із захисту прав дітей пов'язана з їх конкретизацією, деталізацією та змістовним збагаченням. У свою чергу, будь-яка галузева (інституціональна) мета, поряд з інваріантом загального завдання, несе в собі додатковий зміст, зумовлений специфікою та проблематикою відповідної галузі чи інституту. З урахуванням цього можна виділити такі завдання державної ювенальної політики:

– *прогнозування та мінімізація негативного впливу загроз правам дітей.* Ключові аспекти захисту прав дітей детерміновані не стільки політично, скільки технологічно. Це зумовлює їх сталість, прогнозованість, «зручність» для математичного аналізу. Як наслідок, основні загрози правам дітей здебільшого добре визначені, а плин часу мало позначається на їх актуальності. Сьогодні негативний вплив на означену сферу здійснюють практично ті ж чинники, що й десятки років тому, зокрема: застосування насильства відносно дітей; незаконне використання дитячої праці; дитяча безпритульність та безнадглядність і т. п. Отже, у даному випадку важлива не так ідентифікація нових загроз для дітей (хоч і в цьому напрямі, безумовно, має здійснюватись кропітка робота), як прогнозування та запобігання розвитку перманентних, хронічних проблем. А таких проблем сьогодні багато і навряд чи їх поменшає в майбутньому;

– *гарантування особистої безпеки дітей,* це в першу чергу, охорона від викрадень з метою отримання викупу (кіднепінг). Однак, крім цього, дитині може загрожувати небезпека з боку людей з невірноваженою психікою і сексуальними відхиленнями. Дитина може стикатися з непередбаченими проблемами в школі, на вулиці, на прогулянці. Вуличні хулігани-вимагачі зараз не рідкість, і об'єктом їхньої уваги все частіше стають самі беззахисні – діти. Відсутність у дитини грошей лише ускладнить ситуацію – розсерджені вимагачі можуть вдаватися до фізичних методів насильства;

– *забезпечення захисту та реалізації прав і свобод дітей.* Існуючий рівень забезпечення законних прав і свобод дітей важко визнати задовільним. Хоча офіційна статистика в цьому напрямі не ведеться, аналіз соціологічних даних, судової практики та інформаційних повідомлень у ЗМІ не дає підстав для іншого висновку. Порушення прав дітей, визначених Законом України «Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року», мають масовий і системний характер. З огляду на відсутність механізму реалізації, порожнім залишається право на відшкодування збитків, заподіяних дитині. Як і в багатьох інших сферах, в сімейному житті, трапляються випадки жорстокого поводження з дітьми, приниження їх гідності, інші утиски [4]. Зважаючи на це, забезпечення захисту та реалізації прав і свобод дітей є стратегічним завданням інституціональної політики, її визначальним принципом і пріоритетом;

– *протидія деліктності у сфері дорожнього руху.* Щороку в Україні фіксується понад півмільйона порушень прав дитини. За їх фактами складаються сотні тисяч адміністративних протоколів, порушуються тисячі кримінальних справ [5. с. 158]. Отже, у даному випадку питання боротьби з правопорушеннями – не просто питання забезпечення правопорядку в окремо взятій галузі; це питання порятунку багатьох людських життів і доль; питання збереження генофонду нації; врешті-решт, це питання внутрішньої, економічної та демографічної безпеки держави. Слід зауважити, що окреслене інституціональне завдання тісно корелюється з кореспондуючою метою державної політики національної безпеки (викорінення злочинності), але при цьому не зовсім укладається в її рамки. Тому є дві причини. Перша полягає в не зовсім коректному законодавчому формулюванні генеральної мети. Повне викорінення злочинності – утопічне породження радянської право-

вої доктрини, просякнутої мрійництвом про ідеальне комуністичне суспільство, в якому не буде місця ані злочинцям, ані тюрмам [6. с. 20-21]. Ця ідея віджила разом з радянською наддержавою. Сучасна кримінологія виходить з того, що злочинність є невід'ємним аспектом суспільного буття, позаяк: «... неможливо здолати все зло, продуковане хаосом людських пристрастей [7. с. 83]». Безперечно, злочинність - явище суто негативне, і з ним треба всіляко боротися. Але розраховувати в такій боротьбі на абсолютну перемогу, принаймні, наївно. Тому в галузевому контексті йдеться не про викорінення, а саме про протидію злочинності (та дитячої злочинності зокрема) всіма доступними засобами: економічними, юридичними, інформаційними тощо. Друга причина криється в загально-небезпечному характері всіх порушень прав дитини, незалежно від того, за яким законодавством вони кваліфікуються – кримінальним чи адміністративним. З точки зору механізму протиправного діяння, більшість адміністративних проступків і злочинів відносно дитини цілком подібна. Відрізняються лише їх суспільно-небезпечні наслідки, що завжди є евентуальними та непередбачуваними. За різних об'єктивних умов, одне й те саме порушення прав дитини може кваліфікуватись або як злочин, або як адміністративний делікт. Але характер посягання при цьому залишається незмінним. Фактично кожне адміністративно-деліктне порушення прав дитини - це злочин, що не відбувся лише через збіг обставин. У такій ситуації акцентувати увагу державних інститутів виключно на питаннях боротьби зі злочинністю - усе одно, що пропагувати лікування тільки тоді, коли хвороба переходить в особливо небезпечну, критичну стадію. Відтак, правоохоронна активність має скеровуватись на протидію деліктності в цілому, а не на боротьбу з її окремими проявами;

– *удосконалення системи управління гарантуванням прав дитини.* Уже багато років однією з головних проблем гарантування *прав дитини* в Україні залишається неефективність інституціональної системи управління. Ця система наразі нездатна забезпечити створення нормальних (за європейськими стандартами) умов розвитку дитини, здійснення ефективного контролю та нагляду за її розвитком, належним рівнем виховання, правової культури та правосвідомості. Серед її симптоматичних вад: відсутність дієвої координуючої ланки, яка б забезпечила формування та узгоджене здійснення відповідного напрямку державної політики; дублювання повноважень різних суб'єктів публічної адміністрації, виконання ними невластивих функцій; відсутність єдиної управлінської структури, цілком і повністю «зосередженої» на питаннях гарантування безпеки дорожнього руху, та ін. Періодичні намагання держави зарадити ситуації, як правило, завершуються невдачею. І це не дивно, з огляду на відсутність чітко окреслених цілей та пріоритетів державної ювенальної політики. 13 червня набрав чинності Указ Президента від 24 травня 2011 року № 597/2011, яким схвалена Концепція розвитку кримінальної юстиції відносно неповнолітніх. Концепція визначає основні напрями розвитку кримінальної юстиції відносно неповнолітніх. Реалізація цих напрямів повинна посилити відповідальність сім'ї, суспільства і держави за процес виховання дітей, забезпечити дотримання прав і свобод дітей, що попали в конфлікт із законом шляхом підвищення рівня правового і соціального захисту, зменшити рівень дитячої злочинності. Проте, через численні бюрократичні зволікання, брак матеріального забезпечення та відсутність політичної волі майже всі важливі організаційні заходи спіткала невдача: за час свого існування Концепція розвитку кримінальної юстиції відносно неповнолітніх так і не розпочала повноцінної роботи;

– *зміцнення законності та правопорядку у сфері захисту прав дітей.* Законність, як «оптимальний режим суспільного життя та метод державного управління, втілений в організації суспільних відносин шляхом видання та неухильного додержання законів, інших нормативно-правових актів [8, 4]», та правопорядок, як «стан упорядкованості суспільних відносин на основі права, законності... [9, с. 54-55]», – це два стовпи, на яких тримаються демократичне суспільство та його інститути. У сфері захисту прав дітей законність і правопорядок виступають як детермінанти та одночасно як соціально-правові індикатори безпеки. З одного боку, рівень законності та правопорядку напряму визначає практично всі аспекти ролі держави у зазначеній сфері (правовий, деліктологічний тощо), а з іншого - дозволяє сформулювати об'єктивне уявлення про тенденції та процеси. Названа мета інституціональної політики зумовлює низку похідних завдань як-то: створення досконалої нормативної бази; забезпечення безперебійності механізму правореалізації, зокрема, правозастосування; формування режиму точного й неухильного дотримання вимог законодавства; втілення принципів верховенства права та рівності громадян перед законом; ефективна правоохоронна тощо;

– *підтримання соціально-політичної стабільності*. Ще донедавна питання про взаємозв'язок правового становища дітей із соціально-політичною ситуацією у країні всерйоз не ставилося і не розглядалося. Однак подальше загострення економічної кризи та політична нестабільність зумовили його перехід з площини гіпотетичної у площину реальну;

– *інтеграція вітчизняного законодавства до європейської правової системи*. Задекларований курс на членство в Європейському Союзі передбачає поступове злиття національної правової системи з пан-європейськими галузевими формаціями [10]. Це дуже складний і тривалий процес. Він пов'язаний з розробленням та реалізацією масштабних програм і проектів, значним обсягом фінансових інвестицій, здійсненням широкого спектру правотворчих, організаційних, матеріально-технічних та інших заходів. Головними умовами галузевої євроінтеграції є: гармонізація вітчизняного та міжнародного законодавства; перехід на міжнародні стандарти захисту прав дітей; оптимізація системи публічного адміністрування у сфері реалізації ювенальної юстиції з урахуванням передового європейського досвіду. Слід визнати, що створення цих умов в Україні здійснюється досить повільно.

– *запобігання шкідливого впливу ДТП та їх наслідків на дітей*. Дитячий травматизм є однією з головних причин смертності дітей в Україні. За офіційною статистикою, у кожній п'ятій дорожно-транспортній пригоді страждають діти. 15 відсотків із них – гине, 33 відсотки отримують травми різного ступеню важкості. Ці цифри змушують нас, дорослих, задуматись і зробити все можливе, щоб знизити травматизм і загибель дітей на вітчизняних дорогах;

– *підтримання обороздатності країни*. Збройні сили - невід'ємна складова національної системи оборони. Підготовка громадян України до військової служби (зокрема юнаків) включає патріотичне виховання, допризовну підготовку, підготовку призовників з військово-технічних спеціальностей, підготовку у військових оркестрах, військових ліцях та ліцях з посиленою військово-фізичною підготовкою, підготовку до вступу у вищі військові навчальні заклади та військові навчальні підрозділи вищих навчальних закладів, військову підготовку у вищих навчальних закладах за програмою підготовки офіцерів запасу, фізичну підготовку, лікувально-оздоровчу роботу, підвищення рівня освітньої підготовки, вивчення державної мови [11].

Крім того, ювенальна політика впливає на збереження військового кадрового потенціалу. За даними статистики, вік порушників значно зменшився, що в свою чергу, відповідно до чинного законодавства (ч. 1 статті 18 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу») автоматично тягне за собою її виключення з лав Збройних Сил України. Як наслідок, армія втрачає досвідчених солдат, майбутніх прапорщиків та офіцерів, а держава – багатотисячні суми. І це ще одне свідчення безпосереднього взаємозв'язку актуальних питань захисту прав дітей та обороноздатності країни.

Висновки. Цілеформування державної ювенальної політики є складним багатокомпонентним процесом, який вимагає врахування широкого спектру соціально-економічних, правових та культурних факторів. Вихідні засади цього процесу служать основою для ефективного вирішення ключових завдань, пов'язаних із захистом прав дітей, створенням сприятливих умов для їх розвитку та забезпечення соціальної справедливості.

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

– ефективна ювенальна політика повинна забезпечити взаємозв'язок між правовими, соціальними та економічними аспектами, забезпечуючи цільність та послідовність у формуванні та реалізації цілей;

– у центрі цілеформування повинна бути ідея забезпечення найкращих інтересів дитини, яка забезпечує створення умов для її гармонійного розвитку, захисту прав і свобод;

– формування цілої ювенальної політики має базуватися на результатах сучасних наукових досліджень, використовувати міжнародний досвід та відповідати актуальним соціальним викликам;

– зважаючи на динаміку змін у суспільстві, юнацька політика повинна бути здатною адаптуватися до нових умов, забезпечуючи актуальність та ефективність цілей;

– поставлені цілі мають бути конкретними, вимірними та реалістичними, що дозволяють оцінювати їх досягнення та коригувати стратегію для потреб.

Таким чином, вихідні засади цілеформування державної ювенальної політики визначають її стратегічний напрямок, що забезпечує інтеграцію національних і міжнародних стандартів із захисту прав дітей. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на розробку інструментів моніторингу та оцінювання ефективності політики, а також на вивчення впливу її реалізації на добробут дітей та суспільства в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Концепція реформування кримінальної юстиції України, затверджена Указом Президента України № 311/2008 від 15 лютого 2008 року.
2. Гусак А.П. Напрямки ресоціалізації неповнолітніх злочинців, що засуджені за насильницькі злочини, в умовах позбавлення волі. *Університетські наукові записки*. 2009. № 3. С. 190–194.
3. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2018, № 31, ст. 241.
4. Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2009, № 29, ст. 395.
5. Мисливий В.А. Злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту: *Монографія*. Донецьк: Юрид. акад. МВС України. 2004. 380 с.
6. Правова система України: історія, стан та перспективи: В 5 т. / В.І. Борисов, Ю.В. Баулін, Т.В. Варфоломієва та ін.; за заг. ред. В.В. Сташиса. Х.: Право, 2008. Том 5: Кримінально-правові науки. Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю в Україні. 840 с.
7. Опацький Р.М. Ювенальна політика в Україні: адміністративно-правові засади формування та реалізації : *монограф.*; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. Б.О. Логвиненка. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; 2020. 520 с.
8. Opatsky Roman Identifying priorities in the formulation and implementation of a national doctrine of juvenile policy in Ukraine. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 1. С. 143–147.
9. Скакун О.Ф. Право, законність, правопорядок: їх взаємозалежність і тенденції розвитку. *Практична філософія та правовий порядок: Збірка наукових статей*. Х.: Центр Освітніх Ініціатив, 2000. С. 52–61.
10. Про програму інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України від 14 серпня 2000 року № 1072/2000. *Офіційний вісник України*. 2000. № 39. Ст. 1648.
11. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1992, № 27, ст. 385.